

Калина Мичева-Пейчева

Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“
Българска академия на науките
София, България

Хроника

БЪЛГАРСКИЯТ ЕЗИК – ДРЕВЕН, СЪВРЕМЕНЕН, ЕДИНЕН Научна конференция, посветена на 80-годишнината на проф. д.ф.н. Благой Шклифов

От 26 до 28 октомври 2016 година в София се проведе научна конференция, посветена на 80-годишнината на проф. д.ф.н. Благой Шклифов, под надслов „Българският език – древен, съвременен, единен“. Организатори на конференцията бяха Секцията за етнолингвистика, Институтът за български език при БАН „Проф. Любомир Андрейчин“, Унгарският културен институт и Македонският научен Институт. Проф. Шклифов е известен български езиковед, диалектолог и изследовател на югозападните български говори, неговият принос в изследването на български диалектни текстове е огромен. И днес в Секцията за етнолингвистика, чийто ръководител е бил, се следват и развиват неговите идеи. Сред най-важните трудове на проф. Шклифов са: *Костурският говор* (София 1973), *Речник на Костурския говор* (София 1977), *Долнопреспанският говор* (София 1979), *Проблеми на българската диалектна и историческа фонетика с оглед на македонските говори* (София 1995), *Пастирската лексика в района на Вич планина (Костурско – Леринско)* (София 2000), *Български диалектни текстове от Егейска Македония* (София 2003) – в съавторство с Екатерина Шклифова, *За разширението на диалектната основа на българския книжовен език и неговото обновление* (София 2002) и книгата *На кол вода пиехме. Записки за Христовите мъки на българите в Егейска Македония през XX век*, излязла посмъртно (София 2011).

Официалното откриване на конференцията бе на 26 октомври от 16.30 ч. в Унгарския културен институт. Благой Шклифов е трайно свързан с Унгария и унгарската култура, което мотивира избора на това място за начало на честването на неговата памет. Конференцията бе открита от доц. Мария Китанова. Приветствия поднесоха директорът на Унгарския културен институт госпожа Дьорди Димитров, председателят на Македонския научен институт доц. Александър Гребенаров, представителят от Външно министерство – г-н Емил Миланов, проф. Марияна Цибранска от Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“. Землякът му Коста Влахов и доц. Неда Павлова (ИБЕ) разказаха за неговия жизнен и научен път.

На следващия ден, 27 октомври, започна същинската научна част на конференцията. Тя бе структурирана в четири смислови рамки: 1. История на езика и родова памет. 2. Етнолингвистика и ономастика. 3. Съвременен български език. 4. Диалектология.

Модератори на първата секция „История на езика и родова памет“ бяха доц. Мария Китанова и доц. Неда Павлова. Проф. Ангел Ангелов откри конференцията със своя доклад *Към въпроса за лингвистичните стратегии на македонизма*, разкривайки историята на македонизма според исторически документи. Вторият докладчик – проф. Марияна Цибранска, представи един интересен ракурс към „Абагар“ на Филип Станиславов. Отново свързан с историята на езика бе и следващият доклад *Цикъл молитви за родилка в ръкопис от НБКМ*. Доц. Ивона Карачорова запозна аудиторията със спецификата на лексиката в този тип литература. Първата част на това заседание завърши с доклада на Миглена Маринова. Емпиричният материал, свързан с детските игри у еркечките българи, бе богат и разнообразен.

Втората част на това заседание започна отново с исторически доклад. Доц. Ваня Мичева представи развоя на хипотактичните съюзи от новобългарските дамаскини до днес. Доц. Мария Китанова, ръководител на Секцията за етнолингвистика, изнесе доклад на тема: *Един различен поглед върху българската фонетика*, в който тя разглежда новите идеи на автора в книгата му *Проблеми на българската диалектна и историческа фонетика с оглед на македонските говори* (София 1995). В доклада бяха анализирани новите виждания на проф. Шклифов за рефлексите на стбаробългарските *шт*, *жд*, *ръ/лъ*, *ят*, двете носовки, а също и за т.нар. двойно ударение. Интерес предизвика и докладът на доц. Палмира Легурска *Ролята на просветните институции за изграждането на националната идентичност*. Доц. Наум Кайчев изнесе доклад на тема *Социодемографските особености на с. Черешница, Костурско в началото на ХХ в.* Последен за сутрешното заседание бе проф. Петър Сотиров, който направи забележително представяне на един новооткрит езиков и етнографски източник – село Негован, Лъгадинско.

Втората част на конференцията бе обединена в темата „Етнолингвистика и ономастика“. Нейни модератори бяха доц. Марияна Витанова и гл.ас. Йоанна Кирилова. Следобедната сесия започна с доклада на проф. Максим Стаменов, посветен на израза *кеф за лев* и неговите реализации в художествената литература, медиите и разговорната реч. Следващият докладчик доц. Неда Павлова запозна аудиторията със спецификата на някои междуметни обръщения в българската реч. В доклада на гл. ас. Йоанна Кирилова бе представена книгата на Благой Шклифов *Пастирската лексика в района на Вич планина (Костурско – Леринско)*. Авторката разкри приносните моменти на труда, като изтъкна богатата ономасиологична, етнолингвистична и лексиколожка информация, която той съдържа. *Исторически бележки на с. Апоскеп от древността до края на Гражданската война в Гърция* бе темата на доклада на Марио Цветков.

След кратка почивка своя доклад прочете гл. ас. Надежда Николова. Той бе посветен на названията на лечебни растения и тяхната употреба в

българската народна медицина. Новаторски бе докладът на гл. ас. Калина Мичева-Пейчева, която разгледа лексиката от Егейска Македония през призмата на етнолингвистиката. Ономастиката бе застъпена в докладите на проф. Анна Чолева-Димитрова *Местните имена в Цариградско – част от българската онимна система*, на гл. ас. Мая Влахова *Някои забравени названия на плодове в топонимията на Западна България* и на проф. Елена Каневска *Селищни имена в Средните Родопи*. Отново свързан с растителния код бе и докладът на гл. ас. Илияна Гаравалова *Названия за „ръж“ в славянския езиков континуум*. Доц. Христина Дейкова представи пред научната общност начините на проникване, адаптиране и интегриране на румънски глаголни заемки в говора на Ново село, Видинско. Научната част за този ден завърши с доклада на гл. ас. Ванина Сумрова, която говори за тройнородовите съществителни имена в българския език. От 18.30 за участниците в конференцията бе организиран коктейл в Дома на учения.

„Съвременен български език“ бе темата на първата сесия за 28 октомври, нейни модератори бяха доц. Палмира Легурска и гл. ас. Калина Мичева-Пейчева. Академик Михаил Виденов изнесе доклад за закона на инерцията в речевата урбанизация. Ас. Кристияна Симеонова разгледа някои интересни терминологични метафори. *Тенденции в развоя на българската математическа терминология* бе темата на доклада на гл. ас. Велислава Стойкова. В областта на терминологията бе и докладът на гл. ас. Екатерина Петкова *За някои операторни категории, използвани в класификацията на организмите*. Доц. Катя Исса говори за българския език в чужбина и в частност за своите наблюдения върху говора на българите в чужбина. Докладът на гл. ас. Иво Панчев се отнасяше до някои проблеми при превода от английски на български език и беше на тема – *Трудните предлози: синонимната употреба на някои предлози в българския език*. Доц. Димитрина Лесневска представи доклада си *Прагмалингвистични особености на българските търговски писма*.

Диалектологията бе акцентът на последното заседание с модератори доц. Лиляна Василева и доц. Славка Керемидчиева. Доц. Марияна Витанова изнесе обстоен доклад за приноса на Благой Шклифов в проучването на югозападните български говори. Според авторката трудовете му обогатяват представите за диалектното многообразие на българския език и са ценни както за специалисти езиковеди, етнологии и др., така и за по-широка читателска аудитория.

Следващите доклади предизвикаха интерес с представянето на различни говори – *Българските говори в Косово* от доц. Лучия Антонова, *Български следи в говорите на днешните гръцки села в Беломорието* от доц. Георги Митринов, *Говорът на село Главки, Ксантийско – морфологични особености* от доц. Иван Илиев и гл. ас. Мирослав Михайлов. Общославянският лингвистичен атлас бе използван като ценен източник в докладите на доц. Славка Керемидчиева *Общославянски и ексклузивни лексеми в Общославянския лингвистичен атлас в контекста на българския материал* и на доц. Лиляна Василева *Българските материали за Общославянския лингвистичен атлас (Том. 2. Животновъдство) – допълване на изог-*

лосите и очертаване на нови ареали. Гл. ас. Кирил Кирилов направи анализ на конотациите, свързани с коня, в народните вярвания и в контекста на родопските диалекти. Вторият доклад на Миглена Маринова отново бе върху материал от еркечкия говор, но този път за названията, свързани с тъкането. Макар и да не е езиковед, Маринова показа своята добросъвестност като събирач и анализатор на нов корпус от неизследвани имена от този регион. Конференцията завърши с дискусия, в която бяха зададени не само въпроси към лекторите, а и бе дадена висока оценка на проведената научна среща, обединена и вдъхновена от делото на проф. д.ф.н. Благой Шклифов.

✉ Калина Мичева-Пейчева
kalina.micheva@gmail.com